ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՂԱՓԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամերիկայի համար եռամսեայ 1 տոլար թղթադրմ.
Եւրոպայի և այլ տեղերի համար » 5 ֆրանգ
» » » » ամսական 2 »
Հաւաով կը ծախուի 20 սանդիմ
Տնօրէնութիւնն ինք կը վճարէ փոստի ծախքը։
Բաժանորդագրութիւնները կը սկսին ամսագլուխներէն (Ն. Տ.)։
Նամակ և ծրար պէտք է ղրկել հետեւեալ հասցէով. M. PORTOUKALIAN, rédacteur du journal *Arménia* MARSEILLE (France)

Գ ՏԱՐԻ ԹԻԻ 97

1888 ՅՈՒԼԻՍ 28
ՅՈՒԼԻՍ 16 (Հ. Տ.)

ՁԱՒԱՔ

Կը հրատարակուի Դ. և Շբթ. օրեր

ՊԱՏՄԱՆԵՆԻՔ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն ղրկուած գրութիւնները։
Պարտաւոր չէ վերադարձնել չհրատարակուած ձեռագիրները։
Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով։
Ծանուցման 1 միջակ գիրը 1 սանդիմ կարժէ. 1 գլխագիրը 2 սանդիմ։

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues au bureau de la Rédaction (Rue Vacon, 50)

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ "ԱՐՄԷՆԻԱ,, Ի Դ ՏԱՐԷՇՐՋԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

(1888 ՕԳՈՍՏՈՍ—89 ՅՈՒԼԻՍ)

Բաժնորդ դրուագի կամքին թողուած է որոշել իւր բաժնորդագիրն, պայմանով որ յետագայ դիներէն պակաս չլինի։

Ամերիկայի համար տարեկան մինչեւ 2 տոլար թղթադրամ.
Պարսկաստանի համար տարեկան մինչեւ 4 րուբլի թղթադրմ.
Եւրոպայի և այլ տեղերի համար տարեկան մինչեւ 10 ֆրանգ.

Վեցամսեայ և եռամսեայ բաժնորդագրութիւնները ալ կընդունուին առանց մեզ յաւելում անելու, այսինքն վեցամսեայն մինչեւ 5 ֆրանգ և եռամսեայն մինչեւ 2 ½ ֆրանգ նոյն համեմատութեամբ հաշուելով նաեւ Ամերիկայի և Պարսկաստանի համար։

Հաւաով պիտի ծախուի 10 սանթիմ ամեն տեղ (Ամերիկայի մէջ 2 սենթ)։

Լրագրի տնօրէնութիւնն ինք կը վճարէ փոստի ծախքը։

Բաժնորդագիրները ԿԱՆԽԻԿ պէտք է ղրկուին։

Արմենիայի խմբագրութեան—Տնօրէնին օգոստոս և սեպտեմբեր ամիսներին մէջ անելիք ճանապարհորդութիւններին պատճառաւ, չորրորդ տարեշրջանի առաջին թիւը պիտի հրատարակուի 1888 հոկտեմբեր 3ին (սեպտ. 21), չորեքշաբթի օր։

Անոնք որ կը յօժարին աշխատիլ Արմենիայի տարածման, թերթի առ թերթի 10 սանթիմի ծախելով իրենց քաղաքի մէջ, մօտ բարեհաճին գրել Արմենիայի խմբագրութեան, ծախելու պայմանները տեղեկանալու համար։

Անոնք որ կը յօժարին օգնել Արմենիայի խմբագրութեան 100 ֆրանգ նուիրելով այս Դ տարեշրջանի մէջ, Հիմնադիրը անդամ պիտի համարուին այն ընկերութեան որ մտադրութիւն կայ կազմելու, նպատակ ունենալով առանձնել Արմենիա ի հրատարակութիւնն յաջորդ տարեշրջաններին մէջ, ունենալ մի կանոնաւոր տպարան և բանալ մի գրավաճառանոց (տեսնել Արմենիա թիւ 84)։

Ծանուցումները կընդունուին Արմենիայի մէջ հայերէն, ֆրանսերէն և անգլիերէն լեզուներով։

Խմբագիր-Տնօրէն
Մ ՓՈՐԹՈՒԿԱԼԵԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Երկու խօսք Արմէնիայի Դ տարեշրջանին առթով. —Նոր վտանգ. —Նամակ Թիւրքիայէն (Կ. Պոլիս). —Նամակ Պուլկարիայէն (Խլիմիա). — Նուիրատուութիւններ.—Նոր հրատարակութիւն. — Արմէնիայի պատասխանները. — Տեղական. — Պուլկարական գործեր. — Արտասահմանի լուրեր. —Ծանուցումներ։

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՐՄԷՆԻԱՅԻ Դ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ ԱՌԹՈՎ

Այսօր կը հրատարակենք Արմենիայի Դ տարեշրջանի վերջին թիւն և, ինչպէս արդէն յայտարարած ենք, դիւրաւորապէս մեր ձեռնասուած առողջութիւն կապդարելու նպատակով ոչնչած ենք ճանապարհորդութիւններ անել. ուստի Արմենիայի Դ տարեշրջանի Ա. թիւը պիտի հրատարակուի 1888 սեպտեմբեր 21/3 հոկտեմբերին։

Թէ Արմենիայի 3 տարիէ ի վեր հրատարակութիւնն ինչ արդիւնք ունեցած է հայ ազգին մէջ, այդ ամենքին յայտնի է. իսկ անոնց համար որոնք աչք ունին և չեն տեսներ դեռ, ականջ ունին և չեն լսեր դեռ և իրենց սիրտ այնչափ կարծրացած է որ ղգալու ընդունակութիւնն կորուսած են, մենք աւելորդ կը համարինք այսօր այստեղ երկարօրէն գրել. ժամանակը հեռուհեռ պիտի ազդէ ատոնց վրայ։

Դարաւոր սարսափելի կարծամտակեայ տեսողութեամբ թմրեցուցեալ հայ ժողովրդին մէջ քաղաքական առաքինութիւնների ղգայուն, անտարբերների և վախկոտների մի մեծամասնութիւն կազմած է արդէն. կայ մի խումբ ևս որ առժամանակ մի ազդին համար խորհելէ և աշխատելէ յետոյ որ գէլքները պատահելով յուսահատած է այժմ ազդին ապագային. ասոնցմէ զատ իրը գործիչ երեւան եկած են այժմ նաեւ կիսագրագէտ խմառականներ որոնք իրենց քարոզածներուն մասին ոչ մի գործնական հմտութիւն, ոչ մի փորձառութիւն չունենալով հանդերձ կը յաւակնին ամենքին առաջնորդ հանդիսանալ։ Այս խմառականները աւելի վտանգաւոր մի խումբ կը կազմեն. որովհետեւ եթէ ազգասէրներն և անտարբերները չեն գործակից ըլլալու, խմառականները կը ծառայեն միայն չինուածներն քանդելու։

Այդ անտարբերների, յուսահատներուն և խառնակիչ խմառականների խառնուրդին մէջ, Արմենիան 3 տարիէ ի վեր չարունակեց ապրիլ, կրնալով անտարբերների թմրութեան և խմառականների շառլաթանութեան դէմ և աշխատելով հեռուհեռ աստիճանաբար իւր համախոհների թիւը, որոց ծրագիրը, համառօտապէս ակնարկելով, պէտք է լինի ուսումնասիրել Հայաստանը և իւր պէտքեր, զօրացնել անվեհերը, հայրենասիրութեան սուրբ զգացումը մեր մէջ և ներքին կերպով պատրաստուիլ հայրենիքի ապաստութեանն համար այն զանազան միջոցներով որոնք հարկաւոր են նպատակին հասնելու համար։

Միեւնոյն ուղղութեամբ պիտի չարունակէ Արմենիան և Դ տարեշրջանին մէջ և այն եռանդուն համակրութիւն և խնդակցութիւն որ ցոյց տուեցաւ մեզ Արմենիայի չարունակութեանն նկատմամբ, կզգեւորէ մեզ աւելի զօրութեամբ աշխատելու քանի որ կը տեսնենք թէ Արմենիայի քարոզած մտքերն կուսակիցներն հետզհետէ կաւելնան և կուգան առջակցել մեզ։ Այս առթով կը դիմենք դարձեալ մեր հին և նոր բոլոր բարեկամներուն, խնդրելով որ անոր աւելի ոյժ և գործունեայ կեանք տալու համար, ազակցին աւելի ընդարձակ չրջանի մէջ տարածելու անոր քարոզած մտքերը, աշխատելով թէ՛ բաժնորդներ գտնելու անոր և թէ՛ ժողովրդին մէջ հաւաով ծախուիլը դիւրացնելու։

Մէկ չարաթի չափ յետոյ կը մեկնինք Մարսէյլէն. բայց կը խնդրենք որ թէ՛ նոր գրուող բաժնորդներն և թէ՛ իրենց հին բաժնորդագրութիւն վերանորոգողներն չարունակեն ղրկել իրենց նամակները առանց յապաղելու միեւնոյն հասցէով դարձեալ որ գրուած է արդէն Արմենիայի ճակատը։ Թէ՛ նամակներն և թէ՛ բաժնորդագիրները ապահովապէս կընդունուին այստեղ մեր բացակայութեան ժամանակ եւս և կարճատեղութեան բաժնորդագրութեան առմամբն մէջ։ Բաժնորդագրութիւններն արչափ չատ ղրկուին, այնչափ աւելի դիւրութիւն ընծայած կը լինին մեզ։ Կը խնդրենք նաեւ որ հինէն ծնացած հաշիւները ունեցողներն բարեհաճին փութով մաքրելու։

Եթէ վճարուած բաժնորդագիրներն առաջապրներն անմիջապէս ղրկել սոիպողական չենք համարիր, պատճառն այն է որ այստեղ փոստէն մեզ վճարուած ժամանակ, արդէն ստացագիրը կը տրուի փոստին, մեր կամ մեր ներկայացուցչի առաքադրութեամբ։

Առ այժմ ձեռք բարով, կը յուսանք որ մեր անկեղծ բարեկամների և անձնուէր հայրենասէրների աջակցութեան շնորհով աւելի զօրացած կուգանք տեսնուիլ դարձեալ, երկու ամիս յետոյ, մեր սիրելի ընթերցողների հետ։

Մ. Փ.

ՆՈՐ ՎՏԱՆԳ

Ուսուցչ կառավարութեան Արտաքին գործոց նախարարն արդէն այժմ գտնուում է Էջմիածնում և չատով էլ կը գնայ այնտեղ Կովկասի կառավարչապետ Դոնաուրով-Կօրսակովը։ Այս ի՞նչ արշաւանք է, ինչո՞ւ են գնում, ի՞նչ գործ ունեն. առ այժմ յայտնի չէ (1), բայց և գժուար չէ նկատել։

(1) Կ. Պոլսի Levant Herald անգլիական լրագրին մէջ այս առթով գրուած է թէ Ռուսիոյ ներքին գործերի նախարարութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարներէն պ. Ա. Սկրա հրաման ստացած է էջմիածին երթալ։ պ. Սկրա պիտի բանակցի վեհ. կաթողիկոսին հետ, ու գոհացուցիչ լուծում տալու համար, եթէ կարելի լինի, այն վարժարանների և եկեղեցական վէճերի որոնք առկախ մնացած են հայ եկեղեցու և ռուս կառավարութեան միջեւ։ Լիմաճք Հերալտի խմբագրութեան կողմէն պ. Սկրայի վերագրուած պաշտօնը կրնայ չատ տարիով և միանգամայն չատ ընդարձակ նշանակութիւն ունենալ քանի որ մանրամասնութիւններն դեռ յայտնի չեն և չգիտցուիր թէ ռուս կառավարութիւնը եկեղեցական իրենց կէտերի վրայ բանակցութեան պիտի մտնէ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին հետ։

Նշանակութեան արժանի է նաեւ որ «Թայմզ»ի յունիս 5ի թիւին մէջ վիճենաէն տրուած մի հեռագիր կիմացնէ թէ՝ «Ջանքեր կը լինին համոզել ռուս կառավարութիւնն որ թոյլ տայ Ռուսիոյ քրիստոնէութիւն ընդունելուն 900րդ տարեդարձին առթով Տիեզերական ժողով դումարելու Քիէվի մէջ ուր ներկա-

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ԳԱՒԱՌԻ ԺՈՂՈՎՈՑ

Ի. Գաւառ, 8/20 յուլիս 1888

Գաւառի ժողովրդական ներկայացուցիչների ընտրութիւնը, որ վերջին անգամ տեղի ունեցաւ 1879 թուին, ինչպէս յայտնի է մեր ընթերցողներին, կանոնաւորապէս պէտք էր կատարուէր 1882 թուին, բայց ընտրութեան այդ ժամանակ խանգարուեցաւ տեղական իշխանութեան կողմից եղած մի քանի անկանոնութիւնների պատճառով, որոնք ընտրութեան ընթացքի մէջ ի յայտ եկան։ Ընտրութիւնը յետաձգուեցաւ մինչև 1885 թուի գարունը, երբ նորից ընտրուեցան նոյն անդամները, որոնք ներկայացնում էին գաւառը մինչև այդ։ Ընտրութիւնը կատարուեցաւ ընդհանուր կարգով, ինչպէս որ սահմանուած է ընտրական օրէնքով։ Ընտրողների թիւը հասնում էր 1200-ի։ Ընտրութեան ժամանակ ոչ մի կարգադրութիւն չխանգարուեցաւ, ոչ մի անկանոնութիւն չպատահեցաւ։ Ընտրողները ազատ կերպով կատարեցին իրենց իրաւունքը։ Ընտրութիւնը տեղի ունեցաւ գաւառի կենտրոնում՝ Գաւառ քաղաքում։ Ընտրողների մեծ մասը ներկայ էր։ Ընտրութեան ժամանակ ներկայ էին նաև ոստիկանական պաշտօնեաներ։ Ընտրողների ցուցակները կազմուած էին ճիշտ։ Ընտրողների ցուցակների մէջ ոչ ոքի անունը չէր մոռացուած

պատուավոր անձին, Աբժ. Տէր Կա-
րապետ Ֆ. Սահակեանի։

Կը լսենք որ ի Զէյթ, . . . խմբա-
գիր Տէր, որ յանուն Իսլիմեայ ազ-
գային բարեհաճիք հրատարակել
մեր այս պրուածը, ձեր լրագրի մէկ
անկիւնը։

Ի դիմաց Ազգային Հոգաբարձու-
թեան և Խնամակալ Ընկերութեան.

(ԿՆԻՓ)

ՆԱՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պուլկարիոյ Սլիվէն (Իսլիմիա) քաղա-
քէն մեզ ստացանք երկու գեղեցկանկար
պատկերներ որոնք Մեծ. Պրն. Խա-
չիկ Ց. Թօհաճեան ծրագրած և Սլիվէնի
քաղաքային վարժարանի Պուլկար ուսա-
նողներէ մին, Պրն. Դեմետր Կոստանտի-
նօֆֆ, գծագրած և նկարած, նուէր ղըր-
կած են Արմենիոյ Խմբագրութեան։

Թէ ինչպիսի մտածումներ և գաղա-
փարներ առաջնորդած են Պրն. Ս. Թօ-
հաճեանին այդ պատկերներ չինելու և
թէ այս ու այն անկիւններ ի՛նչպիսի ըզ-
գացումներու տէր և ոգեւորուած Հայեր
կը դանուին, այդ ցոյց տալու համար,
մենք աւելորդ չենք համարիր դնել այս-
տեղ այդ պատկերներուն դոնէ բացատրու-
թիւններն ճիշդ այնպէս ինչպէս որ գրած
է մեզ Պրն. Թօհաճեան։ Միայն թէ Պ.
Թօհաճեան որ դժբաղդաբար չատ վարժ
չէ իւր մայրենի հայերէն լեզուի մէջ, ինչ-
պէս այդ դժբաղդութեան ենթարկուած
են Պուլկարիոյ զանազան քաղաքներուն
հին բնակիչներէն չատեր, Թուրքերէն
լեզուով գրած է իւր նամակ զոր մենք
հայերէնի կը թարգմանենք։

Առաջին պատկերի երկնքին մէջտեղ
կայ մի հրեշտակ, մէկ ձեռքը մի փող որ
բերնին տարած է և միւս ձեռքը թագա-
ւորական մի թագ։ Հրեշտակը իբր թէ
այդ փողի մէջէն կազազակէ վարը գըտ-
նուողներուն թէ՝ Ո՛վ Հայեր, արթնցէ՛ք,
այս թագ ձեր ժառանգութիւն է, ոտքի
կանգնեցէք գայն առնելու համար։
Պատկերի վարի մասին մէջ կողմը Հայաս-
տանն է ուր հինաւուրց բարձրաբերձ մի
ծառ կը գտնուի որ փակ եղած է Հայերի
թագաւորական հին փառքերին։ Այդ
ծառի կրծոնած բազմած է իւր հայրենա-
սիրութեամբ հանրածանօթ մի հայ եպիս-
կոպոս որ փողի ձայնն լսելով գլուխն ու
ձեռքերն վերուցած է դէպի երկինք և
ձայն կուտայ իւր հայ զաւակներուն որ ար-
թընան և մարիկ տան հրեշտակի ձայնին։
Մէջտեղը գետնին վրայ կարծես ոչխար-
ներ որոնք կը ներկայացուցանեն հայ ժող-
ովուրդը։ Այդ ոչխարներէ մի քանին ե-
պիսկոպոսին և հրեշտակին ձայնը լսելով
գլուխնին վեր վերուցեր կը նային։ ատոնք
կը ներկայացուցանեն Հայ ազգին այն փոք-
րաթիւ մաս որ հայրենիքի ազատութեան
ձայնին անտարբեր չեն։ ոմանք ալ գը-
լուխնին վար կախած խոտ ուտելով մի-
այն զբաղած են որոնք կը ներկայացուցանեն
դեռ անտարբեր մնացած Հայերն։ Գաղ-
փարին ձախ կողմը՝ ոչխարներուն մօտ
կանգնած է թրքական պաշտօնատար մի
Հայ էֆէնտի որ իւր անձնական շահ միայն
մտածելով, ոչխարներէ մին գիրին ուսեր
բարդը խուզել կաշխատի մկրատով։ բե-
րանովը ալ դրամագլուխը համրած բռնած
է որ չհոը չը կորսուի։ Մօտիկ գտնուղ
ոչխարներէն մէկ երկուքը սեռնելով որ է-
պիսկոպոսին իւր շահի համար գլուխնիք խու-
զել կաշխատի, կը փախչին կերթան այն
ընկերներուն մօտ որ գլուխնին վերուցած
մտիկ կուտան հրեշտակի ձայնին։ ատոնք
ալ մեր ազգի մէջ օրըստօրէ թրքախրու-
թեան պակսիլը և հայրենասիրութեան
եռանդին զօրանալը կը ներկայացուցանեն։
Էֆէնտիին մօտ Պուլկար բամիրաճիի կեր-
պարանքով մէկը կայ կանգնած որ ձեռքի
գաւազանովը հարուածելով հայ էֆէն-
տիին, կը պօռայ թէ այս ի՛նչ վատու-
թիւն է որ կանես քու ազգակիցներիդ
բարդը խուզելով։ Թող իրենց արժանա-
ւոր հովիւը կառավարէ այս խեղճ ոչխար-
ները որ ուրիշի ձեռք չկրնան ևայլն։ Այդ
հարուածներուն տակ հայ էֆէնտիին ֆէսը
գլխէն վար ինկած է։ Գծագրիչը այդ
հարուածով ժարդով ուզած է ներկայա-
ցունել Արմենիայի խմբագրութիւնն։

Երկրորդ պատկերի բացատրութիւնն
հետեւեալ կերպով գրուած է մեզ։

Պատկերի վերի մասին մէջտեղը, խա-
չակիր պատկի և այլ զարդարանքներու
կեդրոնը կան երկու ձեռքեր որ զիրար
բռնած են։ դարձեալ նոյնտեղ այդ ձեռ-
քերուն անմիջապէս ներքեւ գրուած է խո-
չոր տառերով։ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԿԱԶԱՏԷ
ՉՀԱՅՐԵՆԻՔԻ։ Երկու կողմէն երկու ա-
ռիւծներ կը պահպանեն միութիւն ներ-
կայացուցող յիշեալ ձեռքերն։ Վարի մա-
սին աջ կողմը քօմիթաճիի կերպարանքով
մէկ մարդ կայ և անոր մօտ մէկ առիւծ
և մէկ ալ անուռկ։ քօմիթաճին մէկ ձեռ-
քը սուր բռնած, միւս ձեռքն ալ առիւ-
ծին երկինցուցած, կըսէ Թէ ձեռքդ լնճ
տուր, միանա՛նք, բռնա՛նք այս անուռկ,
մեր հայ թագաւորներուն թագերը կան ա-
նոր մէջ, դիննք անոնցմէ մէկը գլխիդ
վրայ և մէջը գտնուած հայկական դրօ-
շակներէ մին առնելով անոր վրայ ոսկե-
թել գործել տանք քու առիւծի կերպա-
րանք։ իբր օգնելով և միութեամբ
պիտի կրնանք վերականգնել։ Այդ սըն-
տուկի քովը կայ մի արծիւ որ երկու գա-
զաքականութիւններ կը ներկայացունէ։
իբր յառաջադէմ և դիւրահիչ կը ներկայա-
ցունէ Թիւրք կառավարութիւնը, նաեւ
կը ներկայացունէ Ռուս կառավարութիւ-
նը որն ալ նշան է արծիւը և որ յիշեալ
անուռկը գրաւած է։ երբ այդ ռուսական
արծիւ կը տեսնէ Թէ Հայեր քօմիթաճիու-
թեան ձեռք զարկած են, Հայաստանը
դրաւելու տեղ պիտի պարտաւորի աշխա-
տիլ որ Հայեր իր քաղաքականութեան
նպաստաւոր լինին Ասիոյ մէջ։ այդ ժա-
մանակ ուրիշներ ալ, ինչպէս Անգլիան,
պիտի ուզեն մեզ օգնել որ իրենց քաղա-
քականութեան նպաստաւոր լինինք։
Պատկերի վարի մասին մէջտեղ կայ մի
մզկիթ փլված որ կը ներկայացունէ
Թիւրքիան։ անոր մօտ գետնատարած կան
խորտակուած սիւներ՝ վրան գրուած։
Խարթի Հիւմայուն, Խարթի Շերիֆ։ պա-
տկերին աջ կողմի ծայրը՝ քօմիթաճին դէմ
կանգնած կայ մի աղջիկ, ձեռքերէն շղը-
թաներ կախուած, որ կը ներկայացունէ
Հայաստանը։ քօմիթաճին ձեռքի սուրը
երկինցուցած է անոր, ըսելու համար Թէ
սրով պիտի լինի ազատութիւնն և Թէ
հրացանը ուսերնին առած խումբ խումբ
լեռները Թափառող և աշխատող մարդիկ
պէտք է ունենանք։

Մենք այս գրուած առելի չատ չեր-
կարելու համար, այստեղ ամփոփեցինք
այդ պատկերներ մեզ նուէր ղրկող Պ. Թօ-
հաճեանի բացատրութիւններն և յայտ-
նած միտքերն։ Ուստի կը վերջացունենք,
հրատարակով յայտնելով մեր շնորհակա-
լութիւններ այդ նուիրատու բարեկամին,
ինչպէս նաեւ Պ. Դեմետր Կոստանտինո-
վիչ Պուլկար երիտասարդին որ այնչափ
գեղեցիկ կերպով չինած և կենդանի գոյ-
ներով նկարած է այդ պատկերներ։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Պա-
տկերազարդ հրատարակուող ԱՐԱՓԻ պատ-
կերազարդ հանդիսի Բ գիրքը որի բո-
վանդակութիւնն է հետեւեալը։

Հասարակական խնդիրներ.—Տաճկա-
հայաստանի ուսումնասիրութեան առի-
թով. — Տնտեսական խորհրդածութիւն-
ներ։ — Բանաստեղծութիւններ. Ժան Ժաք
Ռուսսոյի յիշատակին. — Նորածին «Ա-
րաքս»ը։ — Տեղագրական. Խարբերդ
գաւառի տեղագրութիւնը։ —Տեղագրու-
թիւն Կիլիկիոյ (Սիս-Ատանա-Այնթապ-
Այնթապի հայերէն բառերէն քաղուածք)։
— Բանաստեղծութիւններ. Կիլիկեցի հո-
վիւ։ —Բնութեան գրկումն։ —Կենսագրա-
կան. Տ. Տ. Մակար, Մայրագոյն Պատր.
և Կաթողիկոս ամ. Հայոց։ — Աժեն. Տ.
Խրիմեան Հայրիկ. —Մեծանուն բարերար
Մկրտիչ Սանասարեանց. — Հանրաւաւոր
հայազգի նկարիչ Յովհաննէս Այվազովսքի.
— Նշանաւոր վիպասան Յովսէփ Շիշմա-
եանց (Մերենց). — Հռչակաւոր վիպասան
Յակովբ Մելիք Յակովբեան (Բաֆֆի)։ —
Բանաստեղծութիւն. Տապանագիր Լեր-
մոնտովի։ —Մատենագրական. Աստուած
տեսնումն ճշմարտութիւնը, բայց ուչ է
յայտնուած. Տօլստոյ —Մատենախօսական.
«Մրազիր հայ ազգագրութեան» Գ. Խա-
լաթեանցի։ — Ազգային Յիշատակարան.
Մերենցի նամակը։—Լրագրաց շուրջը։ —
Այլ եւ այլք։ — Յայտարարութիւններ։ —
Յաւելուած. «Լիր թագաւոր» ողբերգու-
թիւն Շէկսպիրի (Շարունակ. և վերջ)։

Պատկերազարդ ԱՐԱՓԻՍ այս Բ գիրքը
կը պարունակէ հետեւեալ անձնաւորու-
թիւնների և չէնքերի պատկերներն.

1. Տ. Տ. Մակար Ա. Պայրագոյն Պատրի-
արք և Կաթողիկոս ամենայն Հայոց.
2. Ամենապատիւ Տ. Խրիմեան Հայրիկ.
3. Մեծանուն բարերար Մկրտիչ Սանա-
սարեանց.
4. Սանասարեան վարժարան Կարինում.
5. Ամարանոց Սանասարեան վարժարանի.
6. Հանրաւաւոր ծովանկար Յովհաննէս
Այվազովսքի.
7. Նշանաւոր վիպասան Յովսէփ Շիշման-
եան.
8. Հռչակաւոր վիպասան Յակովբ Մելիք
Յակովբեանց։

ԱՐԱՓԻՍ Տեղագրականներն մանաւանդ
չատ հետաքրքրութեան արժանի են։
Խարբերդ գաւառի տեղագրութիւնը որ
ամբողջ 22 երեսներ գրաւած է, չատ լը-
նամով պատրաստուած է և մանրամաս
տեղեկութիւններ կը հաղորդէ այդ գա-
ւառի վրայ զանազան տեսակէտներով։

ԱՐԱՓԻՍ խմբագրութիւնը կը յայտնէ
որ Ա. գիրքը հրատարակուած ժամանակ
86 բաժնորդ միայն ունէր. իսկ այժմ իբր
բաժնորդներուն թիւը հասած է 438ի։ Խմբ-
ագրութիւնը մտադիր է առաջիկայ տա-
րին վոփոխութիւններ մտցունել ԱՐԱՓԻ-
Սի հրատարակութեան մէջ և, եթէ կա-
րելի լինի, ամսաթերթի վերածել զայն։

— Շնորհակալութեամբ ստացանք նաեւ Տփղիս հրատարակուող ԱՂԲԻՒՐԻ, երեխաների և դաստիարակիչների համար պատկերազարդ հրատարակութեան մա-
յիսի և յունիսի միացած ամսաթերթը, ինչպէս նաեւ յուլիսի ամսաթերթը։

ԱՂԲԻՒՐԻ խմբագրութիւնը այս թեր-
թերի հետ մէկտեղ իբր բաժնորդներուն
նուիրած է նաեւ Բաֆֆիի պատկերը, Երեւան քաղաքի պատկերը և Տօքթոր Շիշմանեանի (Մերենց) և նորա վաղամե-
ռիկ աղջկան Տիկին Թագուհի Մելիք Ա-
զարեանի պատկերն. նաեւ Պրն. Ա. Մ.
Եղեկեան Պ. ի Թարգմանած ուսանելոր
բանաստեղծութիւնների մէկ տետրակը
ՃԱՇԱԿ անուն որ գեղեցիկ կերպով տը-
պագրուած է Տփղիս Մարտիրոսեանցի
տպարանը։

«ԱՐՄԷՆԻԱ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

Մ . . . — ԱՐՄԷՆ. — Ձեր նամակ-
ները պատասխանուած է յուլիս 14ին և ուղարկիպ-
ղրկուած։

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱ. Դ. Մ. — Առաջիկայ
փոստով կը գրեմ Ձեզ։

ՐՈՒՄԱՃՈՒԴ. Մ. Թ.—Նոյն պատասխան։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ) Մեր բարեկամներէ որոնք
ՌՈՄԱՆԻԱ) փափաք կը յայտնեն որ ի-
րենց կողմ ճանապարհոր-
դեենք։—Մօտալին երկար ճա-
նապարհորդութիւնն առա-
ջաբերանս օգտակար հա-
մարելով և այլ նկատումնե-
ներով որոշած եմ այս եր-
կու ամսի մէջ Ամերիկաի
Միացեալ-Նահանգներն եր-
թալ և գալ։

ՏԵՂԱԿԱՆ

Մարսէյլի հայ գաղթականութեան
Հովիւ Աբժ. Տ. Սահակ քահանայն չո-
րեքշաբթի երեկոյ գնաց ծընդեվ ուր
Ռուսիոյի մի Հայ ուսանողի և ու-
սանուհու ամուսնութեան պսակը
պիտի կատարէ և պիտի մկրտէ այն-
տեղ նաեւ մի նորածին հայ երեխայ։
Հետեւապէս, Աբժ. Տ. Սահակ քա-
հանայի բացակայութեանն պատճա-
ռով, վաղը, կիրակի, բոլոր չէնքերը
մնատուր։

—Օգոստոս 3ին, կիրակի օր, Վար-
դավառի բարեկենդանին առաւօտ,
յատուկ պատարագ և հոգեհանգստի
պաշտօն պիտի լինի հայ մատուռին
մէջ (Rue de l'Ormeau, 13), հանգուց-
եալ Բէգլար Քամալեանցի հոգուն
համար։ Հանգուցեալն ծանօթ է որ-
դէն որ Հայրն է Մեծ. Պրն. Ց. Բ.
Քամալեանցի որ քաղաքիս պատուա-
ւոր վաճառականներէ մին է և ան-
դամ Մարսէյլի հայ գաղթականու-
թեան Մատուռի Հոգաբարձութեան։

Անատրակտոր Պրն. Քամալեանցի
բարեկամներն կը փութան նոյն օր հո-
գեհանգստին գանուելով կատարել
իրենց ախուր պարտականութիւն։

— Ուրախութեամբ կիմանանք որ
Մարսէյլի բժշկական վարժարանի
Հայասանցի ուսանողն որին կը նը-
պաստէ Հ. Ջ. Միութիւնն, երեկ չատ
յաջող կերպով անցուցեր է իւր Ա
տարեկան քննութիւնները։

—Մօնթէնեկրօի ներքին գործերի
նախարար Վ.յվօա Բէթթօվիչ Նիկիօչ
եկած է Մարսէյլ։ Առեւտրական սե-
նեկի ներկայացուցիչներուն այցելելով
տեղեկութիւններ ստացած է թէ ինչ-
պէս կարելի է առեւտրական ուղղա-
կի յարաբերութիւններ հաստատել
Մօնթէնեկրօի և Մարսէյլի մէջ։

—Այս չարաթ տարբը սկսաւ ռատա-
կանալ Մարսէյլի մէջ։ Հարիւրմնտեայ
Ջերմաչափը բայ օդի մէջ երեկ առա-
ւօտ ժամ 7ին ցոյց կուտար 18 տա-
ւիճան, կէս օրին 25, կէսօրէն
յետոյ ժամ 2ին 27 և ժամ 6ին 23
տաւիճան (իսկ փարիզի մէջ երեկ
առաւօտ 14 տաւիճան էր Ջերմու-
թիւնը)։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

La Sémaphore de Marseille լա-
րի թղթակիցը Կ. Պօլսէն կը գրէ թէ

Պուլկարների ընդդիմադիր կուսակցութեան պարագլուխ Պրն. Տրական Զանքօֆ որ 3 տարիէ ի վեր Կ. Պոլիս ապաստանած և իւր տուն կեդրոնացուցած էր իւր կուսակից Պուլկար փախստականներին, յուլիս 4/16ի երեկոյին ընտանիքովը հանդերձ մեկնած է Կ. Պոլսէն դէպի Ռուսիա։ Թղթակիցը կը գրէ թէ Պ. Զանքօֆ այն համոզում յայտնած է իրեն թէ Վիլհելմ կայսրի և Ալեքսանդր Գ Ցարի տեսակցութիւնը մի լուծում պիտի տայ պուլկարական խնդրին։ Պ. Զանքօֆ որ Կ. Պոլսէն մեկնած ժամանակ բաւական վհատած կերեւէր, պիտի երթայ Քիեվ ներկայ գտնուիլ Սլաւոնների քրիստոնէութիւն ընդունելու հինհարիւրամեակի հանդիսին և այնուհետեւ պիտի երթայ Պետերբուրգ հաստատել իւր բնակութիւն, մինչեւ որ յարմար ժամանակը գայ Պուլկարիա վերադառնալու։

— Նոյն լրագրի թղթակիցը Կ. Պոլսէն կը գրէ նաեւ հետեւեալը. «Այս Պուլկարները ոչ մէկ բանէ չեն քաշուիր և կերեւի թէ երդուընցեր են պարբերապէս զարմացնել Եւրոպան մէկ մէկ նոր յանկարծական դէպքով։ 1885 սեպտեմբերին, առանց սեւէ պատերազմի, իրենց երկրի միացուցին Արեւելեան Րումելին որ Քհայ իրենց և պիտի Քհայ։ Այս երեք տարու միջոցի մէջ Պաթէնպերկի Ալեքսանդր իշխանը տապալեցին, վերահաստատեցին և նորէն տապալեցին. անոր տեղ նստեցուցին Քոպուրկի Ֆէրտինանտ իշխանը, առանց սպասելու իրենց ընտրութեան վաւերացմանը Եւրոպայի տէրութիւններէն։ Այժմ ալ յանկարծ բռնի կերպով գերեզման են 45 հազարամեռը երկայնաթիւն ունեցող երկաթուղու մի դիծ, Պէլովա–Վաքարէլի երկաթուղու միացման դիծը որ Ֆրանսական մի ընկերութիւն չինած է և բացարձակապէս կը վերաբերի Օսմանեան կայսրութեան որին 15 միլիոն արժած է այդ դիծ։ Մի քանի օր յառաջ, Բ. Դուռը իւր վերջնական որոշում յայտնած էր պուլկարական գործակատար Ցօքիէօր Վուլքովիչին թէ Պուլկարներին իրաւունք չտալ բանեցնելու այդ դիծ և թէ կը յանձնէ զայն երկաթուղու գծերի միացման ընկերութեան։ Ցօքիէօր Վուլքովիչ հասկցուցած էր Բ. Դրան թէ Պուլկար կառավարութիւնն ալ փոխարէն վճիժ առնելու համար կը դադրեցունէ Արեւելեան Րումելիի որոշուած հարկին վճարումը։ Դուցէ այդ սպառնալիք ևս գործադրեն. բայց Պուլկար կառավարութիւնը տեսնելով որ Բ. Դուռը իրաւունք չտալ իրեն այդ գիծ բանեցնելու, չորս ու կէս վաշխ դօրք զրկելով յանկարծ բռնի գրաւած է Պէլովայի կայարանը և միացման գծին վրայ գտնուած երկաթուղու միւս բոլոր կայարանները. և այժմ հրաւէր կը կարդայ Միացման ընկերութեան և ուրիշ տեղ չունի ինչ որ եթէ կուզէ, թող գայ առնէ ձեռքէն Պուլկարների այս յանդգնութիւն մեծ յուզում պատճառած է Կ. Պոլսի մէջ։ Ո՛վ պիտի համարձակի կառուցանել երկաթ ուղի նոյնիսկ երկրին հետ, իրենց ձեռք այժմ անցած այդ երկաթուղու գիծ յետ առնելու համար. այդ ալ և ամենէն աւելի նայն իսկ Թիւրքիան զգոյշ պիտի մնայ։ Կըսուի թէ Մեծ Եպարքոսը շատ ատամիկ յանդիմանութիւններ ուղղեր է Ցօքիէօր Վուլքովիչին որ խոստացեր է նորա ատեններ ճշդութեամբ հաղորդել Սոֆիայի կառավարութեան։ Հիմա կը հասկցուի թէ Պէլովայի կայարանի պաշտօնեաներէն Պ. Պ. Լէնալէը և Պինաեր ինչո՞ւ լեռը տարուեցան աւազակներէն ձեռքով։ կերեւի թէ այդ խորհրդաւոր աւազակներն խումբը Պուլկար կառավարութեան թելադրութեամբը կը գործէր պրպէս դի այդ երկու պաշտօնատարները չկրնան հետագրով տեւէ մի փոքրիկ տեղեկութիւն հաղորդել իրենց գլխաւորների, այնպէս որ այդ Պէլովայի և միւս կայարանների գրաւումն համար Պուլկար կառավարութեան տեսած պատրաստութիւնները չէ և ոչ մի բան չէր յայտնուած և յանկարծակի կատարուելու գրաւման գործողութիւնը։ »

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Ամէնքէն կիմացունեն որ Գէորգ Թագաւորը յուլիս 22ի երեկոյին ճանապայ ելած է Պետերբուրգ երթալու համար Վիէննաի և Վարշաւայի ճանապարհով։ Հոկտեմբերի սկիզբը պիտի վերադառնայ Բուխարան և իւր բացակայութեան միջոցին Խնամակալութեան պաշտօնը պիտի վարէ Նախարարապետ Պ. Թրիքուբի։

— Պէրլինի անգլիական դեսպան Սըր Մալէթ մեկնած է Պէրլինէն արձակուրդով բայց կը կարծուի թէ իւր մեկնելու բուն պատճառն այն է որ կերթայ Վիքթօրիա Թագուհուն նոր առաջարկներ ներկայացնելու, մանաւանդ դրամական կարգադրութիւնների նկատմամբ որոց մասին դժուարութիւններ ծագած են Վիքթօրիա մայր–կայսրուհուն և Վիլհելմ կայսրին միջև։

— Թիւրք կառավարութիւնը խնդայութեան պատճառաւ սոսկալի է հարիւրին 5 վճռ անել իր բոլոր պաշտօնատարներուն ամսականներին վրայ։ Կը կարծենք թէ այդ վճռ ցաւ չպիտի պատճառէ պաշտօնատարներուն որոնք երկար ժամանակէ ի վեր երեսց ամսականի մինչեւ անգամ հարիւրին հինգն ալ ստացած չեն։

— Պէրլինի ոստիկանութեան տեսուչ Գ. Քրիմէր որ Վիլհելմ կայսրին հետ Պետերբուրգ գնացած էր, անկէ մեկնելով գնացած է այժմ Քօբլենց որ կը կասկածուի թէ Վիլհելմ կայսրին դէմ ցոյցեր լինին։

— Սալմանիաի Վիլհելմ Բ կայսրը «Հօհէնձօլէրն» չոգենաւով եկած է Սիօքօլմ։ Շուէտի Օսկար Թագաւորը լաւ ընդունելութիւն ըրած է իր Վեհափառ հիւրին։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

CONSTANTIN P. CHÉHIANTZ
Négociant-commissionnaire
à Milan (Italie)

Հայ վաճառականները որոնք կը փափագին ուղղակի յարաբերութեան մտնել Պ. Կոստանդին Շեհեանցի պատուաւոր Հայ վաճառատան հետ, յանձնարարութեամբ ամեն տեսակ ապրանքներ գնելու կամ ծախելու համար, պէտք է դիմեն ուղղակի հետեւեալ հասցէին.

Monsieur Constantin P. Chéhiantz
No 18, Via Lauro, 18
(Milanlaltie)

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

Հետեւեալ գիրքերն կարելի է ստանալ Արմենիայի խմբագրատունէն, իրենց առջեւ նշանակուած դիներով և փոստի ծախքը խմբագրատունէն վճարուելով։

Արժէքը կանխիկ չվճարուած՝ գիրք չղրկուիր։

Գամառ Քաթիպա — ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. (Ազգային առաջնակարգ բանաստեղծ Ռ. Պատկանեանցի ապաստաշունչ և հրահանգիչ բանաստեղծութիւնները կը պարունակէ. սկիզբն գրուած է հեղինակին պատկերը)։ 2 ֆրանգ։

ՍԻՄՈՒԱՆ կամ Համոզումն հայկական Կիլիկիոյ. Հ. Ղեւոնդ Ալիշանի այս հրաշակերտ՝ ոչ միայն ամենամեծ պատիւ կը բերէ բազմահմուտ հեղինակին հայրենասիրական զգացմանն, այլ և մեծ պարծանք է ամբողջ հայութեան համար որի փառաւոր յիշատակներն աւերակների մէջէն և պատուոր փոշիների տակէն գտնուս բերել յաջողած է։ Կիլիկիան, մեր վերջին թագաւորութեան օրրանն ու գերեզմանը, ներկայացուած է այս գրքի մէջ իւր ամեն մանրամասնութիւններով։ Ընթերցողը կը գտնէ այնտեղ պատմական, աշխարհագրական, տեղագրական, բնախօսական ևն. ևն. հին ու նոր տեղեկութիւններ, հայ թագաւորների հրովարտակներ, իշխանավարական, գատաւարական ևն. հետաքրքրաշարժ ծանօթութիւններ ընդ Ալիշանի պէս բազմահմուտ մի անձի ուսումնասիրութեան և խոշորութիւնների արդիւնք եղած են։ Հայ դրամատութեան մէջ երեւցած այդ հրաշակերտ՝ որ հայրենասէրը վարդապետին Հ. Ղեւոնդ Ալիշանի ճարտար և անխոնջ ձեռքովը կանգնած է ցոյց տալու համար մեր նախկին Կիլիկեան թագաւորութեան փառքն ու պարծանքը, արժան է որ զարդարէ ամեն մէկ Հայի գրադարանը դի ամեն Հայ իրաւունք ունի պարծենալու անով։

Գրքին սկիզբը կայ Վեր. հեղինակին պատկերը։ Ամբողջ գործը՝ բայի մի ընդարձակ ներածութիւնէ, կը պարունակէ 592 երկիջեան երեսներ։ Տպագրուած է ընտիր տեսակ թղթի վրայ և ունի 235 գեղեցկագիծ պատկերները որոնք կը ներկայացունեն հինկիլիկեան գեղեցկագոյն տեսարանները։ Ունի նաեւ հինկիլիկեան տչխարհագրական ներքագիծ մէկ քարտէզը որ առանձինն եւս կը ծախուի Արմենիայի խմբագրատունը, ինչպէս նշանակուած է յետադրեալ ծանուցութիւններին մէջ։

ՍԻՄՈՒԱՆի առաջնակարգ տեսակը (լաւագոյն թղթի վրայ տպագրուած և 15ի չափ գունաւոր պատկերներով և պարգեւատիպներով) 55 ֆրանգ։

Նոյնը Բ կարգի (առանց գունաւոր պատկերների) 40 ֆր.

Նոյնին ՀԱՄԱՌՕՏՈՒԹԻՒՆԸ (Այս վերջին տեսակ որ 1885 թ. «Բազմավէպ»ի իրը վերջին եռամսեայ պրակն հրատարակուած է, աչխարհաբար լեզուով քաղուածները կը ներկայացնէ ՍԻՄՈՒԱՆԷՆ որ գրուած է գրաբար լեզուով—թէև ոչ իրեն հասկնալի ոճով — և ծանօթութիւնները կուտայ Սիսուանի պարունակութիւններին վրայ այնպէս որ զայն չունեցողին ցանկութիւնը կը գրգռէ ունենալու համար և ունեցողին ալ մի լաւ առաջնորդ կը լինի այդ բնագաւառ աչխատութեան մէջ դիւրաւ աչքով չվրիպելու և հետազօտելու համար։ 3 ֆր. 50 սնթ.

Գամառ Քաթիպա — ԱԶԱՏ ԵՐԳԵՐ. (Գամառ Քաթիպայի «Բանաստեղծութիւններ»էն Ազատ Երգերի մասը առանձին տեսակով տպագրուած), 20 սանթիմ։

ՁԱՅՆԱԳԻՐԵԱՅ ԵՐԳԵՑՈՂՈՒԹԻՒՆ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻ. Բ. տպագրութիւն, (արտպագրուած ի Ս. Էջմիածին) 10 ֆր.

Բաֆֆի—ԿԱՅԾԵՐ. Ա և Բ հատորներ. Ազգային վիպագիր Պրն. Բաֆֆիի գործերին մէջ առաջին տեղը կը գրաւեն ԿԱՅԾԵՐը։ Ա յս դիրք կը ծանօթացնէ ընթերցողը տաճկական և պարսկական Հայաստանի գլխաւոր տեղերին հետ, հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կուտայ քաղքերի գաղափարի և հայերի դրութեան, վարքի և բարքի մասին։ Նա ցոյց կը տայ այն ծրագիրը որին պէտք է հետեւին Հայաստանի մէջ գործել ուզողները։ Մի խօսքով, թէ՛ իրը ազգային ընտիր վիպասանութիւն և թէ՛ իրը հայրենասիրական գործունէութեան վարդապետարան և ծրագիր, արժան է որ գտնուի այս դիրքը ամեն հայրենասէր Հայի տան։

Գինն Ա. հատորին 7 ֆր., Բ հատորին 8 ֆր. և 50 սանթիմ։ Երկու հատորներն միասին գնովին 15 ֆր.։

ՏՆՕՐԷՆ—ԽՄԲԱԳԻՐ
Ս. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ
Le Gérant : FÉLIX ENFFANTIN.

ՄԱՐՍԷՅԼ
Հայերէն տպարան Ս. Փորթուգալեանցի
Marseille. — Imprimerie du Midi, M. SCHICKLER rue Vacon 50.